

# ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΕΣ ΕΝΔΥΜΑΣΙΕΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ



ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΜΙΧΑ

Τμήμα: Α2

6<sup>ο</sup> ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΧΑΡΝΩΝ

Εργασία στα πλαίσια του εκπαιδευτικού προγράμματος:  
Κύπρος-Ελλάδα-Ομογένεια: εκπαιδευτικές γέφυρες  
(με την επιμέλεια των καθηγητών: Ρίζου Γ. & Σεμένογλου Απ.)

Αθήνα, 2019

## ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΕΣ ΕΝΔΥΜΑΣΙΕΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

---

---



Η κάθε περιοχή της Κύπρου είχε την δική της ξεχωριστή καθημερινή ενδυμασία με τα δικά της χαρακτηριστικά στο χρώμα, το ύφασμα και τη διακόσμηση. Χαρακτηρίζεται από τα ιδιαίτερα μάλλινα και υφαντά υφάσματα της, που ήταν χειροποίητα στη βούφα. Τα υλικά τα οποία χρησιμοποιούσαν για τις φορεσιές ήταν το βαμβάκι και το μετάξι. Το πιο χαρακτηριστικό ύφασμα για τα εξωτερικά κομμάτια φορεσιάς ήταν η «αλατζιά» (βαμβακερό υφαντό) συνήθως με άσπρη βάση και λεπτές κατακόρυφες ή σταυρωτές ρί-γες στους παραδοσιακούς χρωματισμούς, βαθύ κόκκινο, μπλε, κίτρινο, πορτοκαλί, πράσινο.

Η σημασία της σωστής παραδοσιακής φορεσιάς είναι μεγάλη γιατί από τη φορεσιά μπορεί κανείς να καταλάβει και να κατανοήσει τις αξίες της κοινωνίας, την προσωπικότητα των κατοίκων και τις συνθήκες που επικρατούσαν στον χώρο. Οι Κύπριοι ντυνόταν για αιώνες με την παραδοσιακή κυπριακή φορεσιά, δηλαδή ένα σύνολο ενδυμάτων. Στις αρχές του 20<sup>ου</sup> αιώνα άρχισαν να εγκαταλείπουν αυτήν την ενδυμασία, αφού στο νησί άρχισε να κερδίζει έδαφος ο ευρωπαϊκός τρόπος ντυσίματος.

## ΓΥΝΑΙΚΕΙΕΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΕΣ ΕΝΔΥΜΑΣΙΕΣ

Οι βασικές παραλλαγές της γυναικείας ενδυμασίας είναι

- η αστική
- η Καρπασίτικη
- η Παφίτικη
- η ορεινή
- η νυφική

Η σαγιά φοριόταν ως τον 19ο αιώνα στις περισσότερες αστικές περιοχές της Κύπρου. Η αστική ενδυμασία ή φορεσιά Λευκωσίας επικράτησε στο 2<sup>ο</sup> μισό του 19<sup>ου</sup> αιώνα. Η φορεσιά αυτή αποτελείται από μακριά μεταξωτή ή βαμβακερή φούστα με πιέτες και ζωηρά χρώματα, κοντή εφαρμοστή ζακέτα με μανίκια, την σάρκα, και το φέσι ή μαντήλι.



Η σάρκα ήταν γυναικεία μακρυμάνικη ζακέτα με πλατιά μανίκια και τετράγωνο κόψιμο. Ήταν εμπνευσμένη από την αρχαιότητα και το όνομα προέρχεται από την αρχαία λέξη σαρξ, που σημαίνει κρέας. Ένα πουκάμισο φοριόταν κάτω από την σάρκα γιατί το λεπτό μεταξωτό ή ημιμέταξο πουκάμισο ήταν διαφανές και έτσι η σάρκα κάλυπτε το στήθος. Ήταν καμωμένη από σκούρο μαύρο βαμβακερό ύφασμα και διακοσμημένη γύρω-γύρω στις σχισμές των μανικιών και της ράχης με επίχρυση ασημένια κλωστή, με σχήματα φύλλων και άλλα τεχνουργήματα.

Η αστική σάρκα θα πρέπει να πήρε τη τελική της μορφή από επιδράσεις μόδας που ήρθαν από το εξωτερικό, ενώ στις απομονωμένες περιοχές της Πάφου και της Καρπασίας θα παρέμεινε στην αρχική της μορφή.

Τη φούστα συγκρατούσε η κυπριακή γυναικεία ζώνη με πόρπη. Στο κεφάλι οι γυναίκες φορούσαν ένα φέσι ή μαντήλι το οποίο συγκρατούσε τα μαλλιά και το οποίο έδενε με φιόγκο στο πλάι και άφηνε να φαίνεται η δαντέλα, πιπίλα, στην άκρη.

## Η Καρπασίτικη και Παφίτικη ενδυμασία

Η παραδοσιακή κυπριακή γυναικεία ενδυμασία με τη σαγιά είναι μια από τις χαρακτηριστικότερες φορεσιές της Κυπριακής υπαίθρου. Η ενδυμασία αυτή διατηρήθηκε στις δύο ακριτικές και απομονωμένες περιοχές του νησιού, την Πάφο στα δυτικά και την Καρπασία στα ανατολικά μέχρι τις πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα.



Η καρπασίτικη σαγιά έχει μεγάλα πλαϊνά ανοίγματα με ίσιο κόψιμο για να περπατάνε πιο άνετα. Ενώ η σαγιά της Πάφου έχει μικρότερα πλαϊνά ανοίγματα η οποία με πρόσθετα κομμάτια υφάσματος κερδίζει φάρδος. Για την «σαγιά» χρησιμοποιούσαν πολύτιμα υφάσματα, όπως χρυσοϋφанта μεταξωτά ή δαμασκηνό και μεταξωτό ριγωτό ύφασμα από την Συρία, τη «σαμαλατζιά».

Κάτω από την σαγιά έβαζαν πουκάμισο. Οι νέες κοπέλες διακοσμούσαν το πουκάμισό τους και με χρωματιστές χάντρες, τις λεγόμενες «ψιλλίτσες» ή «λελλέτσες».

Εκείνη την εποχή η γυναίκα ζούσε σε μια συντηρητική κοινωνία γι' αυτό έπρεπε να σκεπάζει όλο της το σώμα. Έτσι οι γυναίκες φορούσαν μακριά βρακιά για να σκεπάζουν τα πόδια μέχρι την πατούσα. Στην άκρια (περίπου στην κνήμη και μέχρι τον αστράγαλο) τα βρακιά ήταν κεντημένα με διάφορα κεντήματα. Στο κάτω μέρος των δύο «ποϊναρκών», στους αστραγάλους, είχε σούρες, τα λεγόμενα «φουκάρκα».



Στη Μεσαορία είχαν προτίμηση στα άσπρα βρακιά. Στην επαρχία της Πάφου στα κόκκινα, ενώ στη χερσόνησο της Καρπασίας έραβαν στη μπροστινή μεριά του άσπρου βρακιού βαμβακερούς και πολύχρωμους φραμπαλάδες με κεντήματα και γυάλινες χάντρες. Στην επαρχία της Πάφου οι γυναίκες φορούσαν μπότες από λεπτό και επεξεργασμένο δέρμα, ωραία διακοσμημένες με μαυρόασπρες και κόκκινες βελονιές στις άκρες και στο κυρίως μέρος.



Η **αγροτική φορεσιά** αποτελείται από ένα εξωτερικό μακρύ φόρεμα, φτιαγμένο από βαμβακερή ριγωτή ή καρό αλατζά. Το «φουστάνι» ή «φόρεμα» ήταν μονοκόμματο με μέση ή πιέτες και φαρδιά σουρωτή μέση το οποίο επικράτησε ως εξωτερικό ένδυμα σε αγροτικές περιοχές της Κύπρου και ιδιαίτερα στην πεδιάδα και τα ορεινά. Οι χρωματικές παραλλαγές του διαμορφώνονταν ανάλογα με την περιοχή και τη χρήση του. Τα σκούρα χρώματα επικρατούσαν στα ορεινά ενώ στην πεδιάδα τα πιο ζωηρά χρώματα. Επίσης υπήρχε ποικιλία στη διακόσμηση του ανοίγματος μπροστά στο στήθος, στην «τραχηλιά» που ήταν απαραίτητα για το θηλασμό.

Μαζί με το φουστάνι έβαζαν κεντημένη με επίχρυση ασημένια κλωστή ποδιά, και απλή με τα

καθημερινά ρούχα.

Συμπληρώνεται πάντα με το πουκάμισο, το μακρύ βρακί και τις χαμηλές μπότες. Στο κεφάλι έδεναν συνήθως δύο μαντήλια το εσωτερικό, που συγκρατούσε τα μαλλιά (σκουφωμα) και το εξωτερικό σε διαφορετικό χρωματισμό, που δενόταν σε φιόγκο στο πλάι και άφηνε να φαίνεται η πιπίλα, λεπτή μεταξωτή δαντέλα του βελονιού. Πολλές φορές στόλιζαν το φιόγκο με φυσικά ή μεταξωτά λουλούδια.

Τα μαλλιά τους οι κοπέλες τα έμπλεκαν σε δύο μακριές πλεξούδες, τα «βρουλιά». Όταν έκαναν μια πλεξούδα την ονόμαζαν «βρούλλον». Οι κοπέλες εκείνη την εποχή ήταν σημαντικό να έχουν μακριά μαλλιά, τα σκέπαζαν με το «μαντήλι του σκουφώματος» και το εξωτερικό μαντήλι. Ήταν τετράγωνα πολύχρωμα λεπτά μαντήλια που σκέπαζαν όλο το πρόσωπο, τα αφτιά μέχρι τα φρύδια. Οι ανύπανδρες κοπέλες φορούσαν πάντα βαθύ κόκκινο κεφαλόδεσμο (στην περιοχή Μόρφου πράσινο λαδί) και οι νέες γυναίκες έβαζαν μεταξωτά κεντητά πολύχρωμα επιμετώπια που διακοσμούνταν με φυσικά η ψεύτικα λουλούδια. Το γυναικείο κόκκινο φέσι φοριόταν πολύ σπάνια. Τα βαθύ μοβ τσεμπέρια που ξέρουμε σήμερα τα φορούσαν μόνο οι γριές γυναίκες που δεν είχαν πένθος.

Το **μαντήλι** της κόξας που έδενε στη μέση πάνω από τη σαγιά ήταν κεντημένο σταυροβελονιά και φτιαγμένο από βαμβακερό ύφασμα. Αργότερα τη θέση τους πήραν τα σταμπωτά μαντήλια. Κατά τους θερινούς μήνες όταν δούλευαν στα χωράφια φορούσαν το λεγόμενο «ζώμα» ζωνάρι από σκουρόχρωμο τετράγωνο ύφασμα, το οποίο δίπλωναν

διαγώνια και έδεναν στη μέση με το τρίγωνο μέρος από πίσω. Ανάλογος με το ζώμα ήταν και ο «φουτάς», ορθογώνιο ύφασμα διπλωμένο διαγώνια που στερεωνόταν μπροστά και κάλυπτε τα ρούχα από τη μέση και κάτω και η «πάννα» που φοριόταν στις ορεινές περιοχές της Κύπρου. Οι γυναίκες στις πόλεις χρησιμοποιούσαν τον «φουττά» στο λουτρό.

Οι **ποδίνες** είναι ψηλές μπότες έως το γόνατο από δέρμα, με τακούνι, και τις φορούσαν τις καθημερινές, ενώ οι γόβες ήταν φτιαγμένες από μαύρο δέρμα, με τακούνι και τις φορούσαν τις γιορτές.

Το **τουπλέττι**, ένα είδος μέρτας, φοριέται πάνω από τη σαγιά και ήταν από άσπρο βαμβακερό ύφασμα.

Στις επίσημες γιορτές, στις εκκλησίες και στους γάμους έβαζαν πάνω από τον κεφαλόδεσμο ένα άσπρο βέλος κατασκευασμένο συχνά από μετάξι και ο γύρος του ήταν κεντημένος από χρυσή ή ασημένια κλωστή με πολύχρωμες φράντζες.



Όσον αφορά τη **νυφική στολή**, στα μεγάλα χώρια της Κύπρου χρησιμοποιείτο η σάρκα, ενώ στον αγρό χρησιμοποιείται το φόρεμα με την προσθήκη μερικών κοσμημάτων.

Η σάρκα θεωρούταν ως το βασικότερο κομμάτι της επίσημης και γαμήλιας γυναικείας αμφίεσης στην Κύπρο. Η σάρκα άνηκε στην προίκα της νύφης που την φορούσε για πρώτη φορά την ημέρα του γάμου της γιατί αυτή η ενδυμασία φοριόταν μόνο από παντρεμένες γυναίκες.

Την ίδια μέρα η νύφη φορούσε ακολουθώντας την παράδοση, την συνήθως σκούρα κόκκινη βαμβακερή νυφιάτικη φούστα με τις πολλές πιέτες η οποία λόγω του χρώματός της λεγόταν «ρουτζιέτι» που σημαίνει κόκκινο στη νεοελληνική.

Τη φούστα αυτή συγκρατούσε η κυπριακή πόρπηνη ζώνη όπως αυτές που είναι σήμερα τυλιγμένες οι εικόνες της Παναγίας στα μοναστήρια της Τροοδίτισσας και της Χρυσορογιατίτισσας. Το πέπλο αποτελούταν από ένα κόκκινο ύφασμα, όπως κόκκινο είναι

και το παραδοσιακό κυπριακό νυφικό, από την κεφαλή μέχρι τα γόνατα και είχε ραμμένα στις άκρες και στις γωνιές μεγάλα και όσο το δυνατό αληθινά χρυσά φλουριά.

Στην Καρπασία η νυφική στολή είναι φτιαγμένη από «αλατζιά» σε καφέ χρωματισμό και φέρει πλούσιο απλικέ κέντημα από χρυσοκλωστή και κομμάτια χρωματιστής τσόχας. Κάτω από τη σαγιά φαίνεται πουκάμισο από μετάξι και τα ποδινάρια του βρακιού έχουν συμπαγές υφαντό κέντημα του αργαλειού ή και κεντητό.

Τα κοσμήματα συμπλήρωναν την εορταστική ενδυμασία όπως και σε άλλες περιοχές της Κύπρου. Διάφορες αλυσίδες, ο σταυρός, τα περιδέραια, τα χρυσά σκουλαρίκια, τα βραχιόλια και τα δακτυλίδια.



## ΑΝΔΡΙΚΕΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΕΣ ΕΝΔΥΜΑΣΙΕΣ

Οι ανδρικές ενδυμασίες διαχωρίζονται σε:

- καθημερινή
- εορταστική
- γαμπριάτικη



Στην ανδρική κυπριακή ενδυμασία το βασικό στοιχείο είναι η πολύπτυχη **βράκα**. Η βράκα ήταν φτιαγμένη από δίμιτο, διπλής ύφανσης, βαμβακερό υφαντό ύφασμα της βούφας και έραβαν αρκετά κομμάτια για να είναι μεγάλη και φουντωτή. Το πανί της βράκας ήταν άσπρο και αφού ραβόταν την έβαφαν, στους ντόπιους ειδικούς μπογιατζήδες, από σκούρο ως βαθύ μπλε και μαύρο.

Το πάνω μέρος της ήταν σούρες-σούρες «προσιαστή» και για να την δένουν περνούσαν από μέσα ένα μεγάλο κορδόνι, συνήθως από φυτίλι, που το έλεγαν «βρακοζώνι». Η θηλιά που κατασκευαζόταν στο πάνω μέρος για να περνά η βρακοζώνα ονομαζόταν «βρακοθηλιά» ή «βρακοχηλιά». Το πίσω μέρος της αποτελείται από τη «σέλλα» ή «βράκλα», η οποία όταν χόρευαν

ανασηκώνεται προς τα πίσω.

Η βράκα ανάλογα από πια περιοχή της Κύπρου ήσουν διέφερε σε μέγεθος, χρώμα και διακόσμηση. Οι πολλές πιέτες στις βράκες, επειδή χρησιμοποιούνταν πολύ ύφασμα, ήταν προνόμιο των πλουσίων γι' αυτό φοριόντουσαν στις πόλεις και τα μεγάλα πεδινά χωριά. Στις ορεινές περιοχές, οι βράκες ήταν πιο κοντές και συνοδευόταν από ποδίνες. Στη Μεσαορία η βράκα ήταν πολύ μακριά και συνοδευόταν από παντούφλες (σκάρπες) ή χαμηλά υποδήματα.

Οι Κύπριοι στην καθημερινή τους ενδυμασία επέλεγαν το καλοκαίρι λεπτές άσπρες βράκες και τον υπόλοιπο χρόνο πιο χοντρές με μπλε χρώμα όπως τους κρητικούς. Στις ορεινές περιοχές ήταν σκούρες μπλε. Στις γιορτές και την Κυριακή στην εκκλησία φορούσαν μαύρες βράκες που ήταν η επίσημη ενδυμασία τους.



Το **σώβρακο** ήταν όπως η βράκα, αλλά άσπρο και φοριόταν από μέσα. Έφθανε ως το γόνατο και ήταν από ρούχο βαμβακερό ή κάποτ. Στην άκρη το σώβρακο μπορούσε να έχει δέματα, κορδόνια, που τα έδεναν γύρω από το γόνατο. Κάποια χρονική περίοδο το σώβρακο ήταν 1-2 πόντους πιο μακρύ από την βράκα για να φαίνεται.



Στην κυπριακή φορεσιά το **πουκάμισο** για τις καθημερινές ήταν σκουρόχρωμο ριγωτό βαμβακερό και άσπρο μεταξωτό της βούφας για την εορταστική ή την Κυριακάτικη φορεσιά. Το κόψιμο του έμοιαζε με το γυναικείο, με πλατιά μανίκια, που δίπλωναν ή είχαν πιέτες στα κάτω μέρη. Μόνο που η ανδρική πουκαμίσα ήταν πιο κοντή και έκλεινε στο πάνω μέρος. Στο καρπασίτικο πουκάμισο πρόσθεταν στις ραφές στο ύψος του ώμου μακριές και στενές προσθήκες από βελονάκι διακοσμημένες με χρωματιστές χάντρες. Τα πουκάμισα στην αρχική τους μορφή δεν είχαν γιακάδες αλλά σιγά-σιγά άρχισαν να προσθέτουν.



Πάνω από το πουκάμισο φορούσαν ζακέτα που ανάλογα την περιοχή ξεχώριζε από το κόψιμο, το ύφασμα, το χρώμα και την διακόσμηση. Η ζακέτα χωρίς μανίκια, **πανωκόρμι γιλέκο**, ή με μανίκια, **ζιμπούνι**, φτιάχνονταν με υφαντή «αλατζιά», όπως και το γυναικείο εξωτερικό ένδυμα. Το πανωκόρμι ήταν εφαρμοστό, μερικές φορές ίσιο και άλλες σταυρωτό με κουμπιά. Στη πλάτη υπάρχει κατακόρυφο άνοιγμα που κλείνει με κορδόνι ή κορδέλα για να δίνει ευχέρεια στις κινήσεις. Στις καθημερινές χρησιμοποιούσαν τα πιο σκουρόχρωμα και απλά σε γραμμή ενώ στις γιορτές και τις Κυριακές τα διακοσμημένα με χρωματιστά κεντήματα. Οι Έλληνες του νησιού απέφευγαν να φοράνε κίτρινο χρώμα, αφού ήταν το χρώμα των Τούρκων, και τα μεγάλα σχέδια. Προτιμούσαν τα ριγωτά χρώματα, από ντόπια βαφεία, τα λιτά και χειροποίητα γιλέκα ή ζιμπούνια. Τα αγροτικά γιλέκα ή ζιμπούνια φτιάχνονταν με υφαντή βαμβακερή «αλατζιά» ενώ τα αστικά από μάλλινο μαύρο ύφασμα και είχαν πλούσια διακόσμηση με επίρραπτο μεταλλικό σύρμα. Το καλοκαίρι το γιλέκο το φορούσαν μόνο του και το χειμώνα κάτω από το ζιμπούνι.

Η κυπριακή ανδρική φορεσιά συμπληρώνεται με τη **ζώστρα**. Την αποκαλούσαν και «ζωνάριν» από το αρχαίο ζωστήρ. Ήταν μια λωρίδα 20 πόντους πλάτος και 8-10 πόδια

μήκος φτιαγμένη από μαύρο μάλλινο, δίμιτο υφαντό και με υφαντό κρότσι στις στενές άκριες. Την χρησιμοποιούσαν για να καλύψουν τα κορδόνια και τις σούρες από την «βρακοθηλιά» τυλίγοντάς την γύρω από την μέση τους. Στην ζώστρα έδεναν πλεκτό «πουντζίν» (πουγκί-πορτοφόλι) ή έκρυβαν αγοραστό πουγκί, όπως και το μαχαίρι τους (τσιακκούδιν).

Το συνηθέστερο χρώμα ήταν το μαύρο, επειδή επί τουρκοκρατίας η χρήση χρωμάτων συμβόλιζε την κοινωνική τάξη ή το αξίωμα. Ωστόσο οι νέοι σε αρκετές περιπτώσεις φορούσαν κόκκινη υφαντή «ζώστρα» τις καθημερινές και πολύχρωμη μεταξωτή, το «ταλαπουλούζι», στις γιορτές.

Τις παλαιότερες εποχές όταν κάποιος άφηνε τη ζώστρα του να σέρνεται, θεωρείτο ένδειξη ότι προκαλούσε σε καυγά.



Στις αγροτικές περιοχές φορούσαν τις **ποδίνες** ενώ στις πόλεις τις **σκάρπες** ή τις **φραγκοποδίνες**.

Οι βοσκοί και οι γεωργοί φορούσαν τσαγκαροποδίνες που κατασκευάζονταν από δέρμα αίγας ή τράγου και ράβονταν με κερωμένη τρίχα γουρουνιού. Στο μπροστινό κάτω μέρος της τσαγκαροποδίνας έβαζαν σιδερένια καρφιά, που ονόμαζαν «ρίζες» όπου και η ονομασία ριζοποίνες ή εξηντάριζες. Στη φτέρνα τοποθετούνταν σιδερένια καρφιά σε σχήμα πετάλου, τα «πλατάνα». Σε κάποιες ποδίνες κάτω από την σόλα έβαζαν σιδερένιες

χοντρές πρόκες γι' αυτό ήταν βαριές.

Χαρακτηριστικό στην τσαγκαροποδίνα είναι ότι ταίριαζε και στα δύο πόδια αφού δεν χωρίζονταν σε αριστερή και δεξιά.

Για να βγάλουν τις ποδίνες έφτιαξαν ένα διχαλωτό ξύλινο κατασκεύασμα που στο πίσω μέρος είχε το σχήμα της φτέρνας, σαν διχάλι, το «μισταρκόν». Για να βγει εύκολα η ποδίνα την τοποθετούσαν στο διχάλι, την πατούσαν με το άλλο πόδι και την τραβούσαν. Έτσι η ποδίνα έμενε στο διχάλι και το πόδι έβγαινε εύκολα. Αυτός που δούλευε σαν υπηρέτης σε ξένη περιουσία κάνοντας χειρωνακτικές εργασίες λεγόταν μισταρκός. Ο μικρός και ευκαταφρόνητος μισθός λεγόταν «μιστάρκιν».

«Ποϊνάς» ονομαζόταν αυτός που φορούσε ποδίνες. «Τσαγκάρης» αυτός που έφτιαχνε τις τσαγκαροποδίνες ενώ αυτός που κατασκεύαζε τις σκάρπες «σκαρπάρης»

Οι σκάρπες ήταν χαμηλά χοντρά παπούτσια που έφταναν μέχρι τον αστράγαλο και κοφτά χωρίς δέματα, κορδόνια. Τις φορούσαν στις πόλεις με άσπρες ή πολύχρωμες κάλτσες.

Οι φραγκοποδίνες ήταν δερμάτινα παπούτσια φράγκικα, εισαγόμενα που φορούσαν οι πλούσιοι και μπορούσαν να βαφτούν.

Ένα άλλο είδος χαμηλού παπουτσιού επιτόπιας κατασκευής τις παλαιότερες εποχές ήταν το λεγόμενο «γεμενίν».

Οι **κάλτσες** φοριόντουσαν από τους περισσότερους μόνο το χειμώνα. Υπήρχαν όμως πολύ λίγοι που φορούσαν μαύρες όλο το χρόνο που έφθαναν μέχρι το γόνατο. Ορισμένοι φορούσαν κάλτσες μάλλινες από μαλλιά προβάτου που τις έφτιαχναν με σμίλες οι γυναίκες τους.



Πριν την βρετανική κατοχή οι Κύπριοι φορούσαν υποχρεωτικά το κόκκινο **φέσι** και κάτω από αυτό, για τον ιδρώτα, ένα βαμβακερό σκουφί δεμένο στο πλάι. Στην Καρπασία εκτός από το κόκκινο φέσι φορούσαν, αλλά χωρίς μαντήλι, άσπρο δαντελένιο σκουφί που έμοιαζε στο μέγεθος αλλά και στο σχέδιο με τον παλιό φρυγικό σκούφο και τον κεφαλόδεσμο που βλέπουμε σε πολλά αρχαία κυπριακά ελληνο-φοινικικά αγάλματα. Το σκουφί που φορούσαν οι αρχαίοι Κύπριοι εδώ και 2700 χρόνια το ίδιο φορούσαν και οι άνδρες στην Καρπασία. Οι περισσότεροι Κύπριοι είχαν σγουρά μαλλιά που τα ονόμαζαν «καραολιά». Όσοι δεν είχαν σγουρά μαλλιά τα κτένιζαν με τέτοιο τρόπο ώστε να σγουρώνουν.

Το **καπέλο** συμπλήρωνε την κυπριακή ενδυμασία. Καπέλα που ήταν από κασμιρένιο ύφασμα με φόδρα από μέσα, τα φορούσαν ορισμένοι κύπριοι και το έλεγαν κασκέτο ή κάσκα. Ψάθινο καπέλο φορούσαν στα χωριά ενώ κάποιοι έβαζαν κουρούκλα μαύρη. Μάλλινο σκουφί φορούσαν στην δουλειά το χειμώνα. Κατασκεύαζαν και με φύλλα φοινικιάς πλατύτερα καπέλα που ονομάζονταν «ασσιάγια»

Την αντρική ενδυμασία συνόδευαν **κοσμήματα** όπως το ρολόι και η αλυσίδα. Όσοι είχαν οικονομική άνεση αγόραζαν και δακτυλίδια.

Ο Κύπριος την παλιά εποχή είχε πάντα σχεδόν μουστάκι (μουστάτζιην). Το μουστάτζιην ήταν το σήμα κατατεθέν για τους άντρες και ιδιαίτερα τους νέους. Όποιος δεν είχε μουστάκι, ίσως και να αμφισβητείτο ο ανδρισμός του.



**Η ενδυμασία του γαμπρού** αποτελούνταν από τη μαύρη βράκα αλλά φτιαγμένη με περισσότερη προσοχή. Το πουκάμισο του γαμπρού ήταν μεταξωτό και κεντημένο. Ανάλογα την περιοχή ποίκιλε στο ράψιμο και τη διακόσμηση.

Το γαμπριάτικο γιλέκο γινόταν συνήθως από σκουρόχρωμο βελούδο με σειρές από κουμπιά, ενώ το μπροστινό μέρος και η πλάτη είχε ζωηρόχρωμες κεντημένες παραστάσεις, όπως πουλιά, λιοντάρια και άλλα σχήματα.

Το βελούδινο γιλέκο το φορούσε μόνο ο γαμπρός ενώ οι παραβρισκόμενοι φορούσαν ζακέτες. Για να μην αποτελέσει παραφώνια, ο γαμπρός δεν φορούσε ποτέ

ζακέτα.

Στην μέση δένεται ζωηρόχρωμο μεταξωτό ζωνάρι, ταλαπουλουζιν. Μαύρες ποδίνες φορούσε ο γαμπρός από τα ορεινά ενώ ο γαμπρός από τις πόλεις φορούσε χαμηλά παπούτσια, σκάρπες, με κάλτσες ή χωρίς.



## Πηγές:

- [https:// el.wikipedia.org/wiki/Φορεσιά\\_της\\_Κύπρου](https://el.wikipedia.org/wiki/Φορεσιά_της_Κύπρου)
- <http://adoulotishakalli.com/costumes-gr>
- <http://vasilitzia.org.cy>
- [http://ellinwnparadosi.blogspot.com/2010/11/blog-post\\_02.html](http://ellinwnparadosi.blogspot.com/2010/11/blog-post_02.html)
- <https://sites.google.com/site/kyprosmouagapemene/nesos-ellenike/laiekes-endymasies-ellenikes>
- <http://rizokarpason.com.cy/?p=1402>

